

Sygn. akt III Ca 353/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Krystyna Wiśniewska-Drobny

Sędzia SO Lucyna Morys - Magiera

SR del. Roman Troll (spr.)

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. D.

przeciwko G. D.

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 31 grudnia 2014 r., sygn. akt III RC 295/14

oddala apelację.

SSR (del.) Roman Troll SSO Krystyna Wiśniewska – Drobny SSO Lucyna Morys - Magiera

Sygn. akt III Ca 353/15

UZASADNIENIE

Powód J. D. wnosił o uchylenie obowiązku alimentacyjnego wobec pozwanej G. D. z uwagi na zmianę stosunków pomiędzy stronami oraz upływ ponad 5 lat od wyroku rozwodowego.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa jako bezzasadnego.

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2014 roku Sąd Rejonowy w Zabrze oddalił powództwo.

Wyrok ten zapadł przy następujących ustaleniach faktycznych: strony są po rozwodzie od 12 czerwca 2003 roku orzeczonym z winy ich obojga i od tego czasu powód jest zobowiązany łożyć alimenty na pozwaną w kwocie po 300 zł miesięcznie. Powód w chwili obecnej jest ponownie żonaty, jego żona nie pracuje i pozostaje na jego utrzymaniu. Powód utrzymuje się nadal z emerytury, którą pobiera w wysokości 3370,25 zł netto. Raty jego kredytów łącznie wynoszą 1120 zł miesięcznie, po ich opłaceniu oraz opłatach związanych z utrzymaniem domu, dotychczasowych alimentów i wykupie lekarstw pozostaje mu na utrzymanie kwota 1700 zł miesięcznie. Powód aktualnie leczy się na chorobę nowotworową.

Pozwana aktualnie po rozwodzie nadal pozostaje sama i utrzymuje się obecnie z emerytury, która pobiera w kwocie 859,35 złotych netto, prócz tego pracuje jako sprzątaczką z umową na czas określony do 31 sierpnia 2015 roku w pełnym wymiarze i otrzymuje z tego tytułu wynagrodzenie w kwocie 1195 zł netto. Dodatkowo pobiera zasądzone alimenty. Ma orzeczoną trwałą częściową niezdolność do pracy spowodowaną stanem narządu słuchu w związku z tym obciążają ją koszty aparatu słuchowego i jego konserwacji oraz baterii. Po opłaceniu świadczeń związanych z utrzymaniem mieszkania, spłacaniem rat za kredyt na zakup aparatu słuchowego i zakupie lekarstw pozostaje na jej utrzymanie kwota 800 zł miesięcznie. Nie pomaga jej obecnie materialnie nikt z rodziny. Nie ma też żadnych oszczędności.

Przy tak dokonanych ustaleniach faktycznych Sąd Rejonowy biorąc pod uwagę przepisy art. 60 § 1 k.r.o., art. 138 k.r.o. oraz akt 5 k.c. oddalił powództwo, gdyż w jego ocenie pozbawienie pozwanej alimentów byłoby sprzeczne z zasadami współżycia w zakresie stwierdzenia pojęcia niedostatku z jej strony.

Apelację od tego wyroku złożył powód zaskarżając go w całości i wskazując, że pozwana jest w lepszej sytuacji materialnej niż on, gdyż pobiera emeryturę, wynagrodzenie za pracę i alimenty, wyjeżdża za granicę, a on nie może sobie na to pozwolić. Wniósł także o przeprowadzenie dowodów dokumentów, które dołączył do apelacji i pisma z dnia 12 maja 2015 roku.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji jako bezzasadnej.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Rejonowy są prawidłowe i jako takie Sąd Okręgowy uznaje je za własne.

Sąd Okręgowy z przeprowadzonego na rozprawie apelacyjnej dowodu z zaświadczenia o leczeniu z dnia 11.5.2015 r. ustalił, że powód jest w trakcie radioterapii. Pozostałe wnioski dowodowe powoda zgłoszone w postępowaniu apelacyjnym o przeprowadzenie dowodów z: zaświadczenia (...) z dnia 29.8.2007 r., informacji dla lekarza kierującego z dnia 16.5.2007 r. i z dnia 27.10.2006 r. oraz dwóch bez wskazanych dat wdania, karty zabiegów z 7.12.2012 r., karty specjalistycznej z 10.10.2014 r. (kserokopia), wyników badania radiologicznego z 25.9.2014 r. (kserokopia), badania scyntygraficznego z dnia 1.12.2014 r. (kserokopia), wyników badania rezonansu magnetycznego z 17.11.2008 r. (kserokopia), skierowania do poradni specjalistycznej z 26.11.2008 r. (kserokopia), wyniku badania RTG z 30.8.2007 r. (kserokopia), wyniku badania RTG z 1.3.2007 r., badania rentgenowskiego z 14.2.2014 r., karty informacyjnej z 10.3.2014 r. (kserokopia), karty informacyjnej z 20.4.2014 r. (kserokopia), karty informacyjnej z 13.7.2007 r. (kserokopia), skierowania na zabiegi fizjoterapeutyczne z 9.1.2013 r. zostały oddalone jako zgłoszone po terminie, gdyż mogły być zgłoszone przez Sądem Rejonowym (art. 381 k.p.c.). Ponadto oddalono także wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów z: karty specjalistycznej z 20.1.2015 r. (kserokopia), albowiem został ten dokument przedłożony tylko w kserokopii oraz z karty zabiegów z 23.3.2015 r., gdyż dotyczy on M. D., która nie jest stroną postępowania (art. 381 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 227 k.p.c.).

Wskazane przez powoda zarzuty odnośnie nieprawidłowości w ustaleniu stanu faktycznego są nieuzasadnione, gdyż ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy mieści się w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., nie została przekroczona granica swobodnej oceny dowodów, a wnioski co do faktów w sposób logiczny wynikają z treści dowodów zgromadzonych w sprawie. Równocześnie Sąd Rejonowy poddał ocenie w sposób kompleksowy i właściwy cały materiał dowodowy zebrany w sprawie, a skarżący nie wykazał, że uchybiono zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, tymczasem tylko takie uchybienia mogą być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów, nie jest bowiem wystarczające samo przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie, iż ocena sądu.

Powód w toku postępowania wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego z uwagi na zmianę stosunków i takie też powództwo Sąd Rejonowy zobligowany był rozpoznać, co też uczynił stosując normę art. 138 k.r.o. Takie też powództwo, oparte na podstawie faktycznej wskazanej przez powoda, musi zawierać w sobie założenie, że

istnieje, w chwili składania pozwu i orzekania, obowiązek alimentacyjny i zmierza ono do usunięcia prawomocności ustaleń dotyczących wysokości świadczeń lub czasu ich trwania oraz nowego uregulowania obowiązków z uwagi na zmianę stosunków pomiędzy stronami. Brak istnienia obowiązku alimentacyjnego powoduje, że nie można zmienić dokonanych prawomocnie ustaleń będących podstawą orzeczenia w przedmiocie tego obowiązku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2011 r., sygn. akt I CSK 486/10, LEX 1043962). Jest to o tyle istotne, że powód w uzasadnieniu pozwu wskazuje także na wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego z uwagi na upływ czasu (art. 60 § 3 k.r.o.). Gdyby obowiązek alimentacyjny powoda nie istniał już w chwili wytoczenia powództwa nie byłoby żadnych podstaw do uchylania tego obowiązku na podstawie obecnego pozwu – w takiej sytuacji prawidłowe zastosowanie art. 138 k.r.o. musiałyby prowadzić do oddalenia powództwa. Gdyby obowiązek alimentacyjny powoda wygasł to powód chcąc uniknąć egzekwowania – w tego typu sytuacji – należności objętej konkretnym tytułem wykonawczym powinien wytoczyć nie powództwo o zmianę lub uchylenie obowiązku alimentacyjnego (art. 138 k.r.o.), lecz o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności (art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c.) i powołać się właśnie na wygaśnięcie z mocy prawa obowiązku alimentacyjnego. Rozpoznanie takiego powództwa może doprowadzić do unicestwienia tytułu wykonawczego. Ponadto powództwem opozycyjnym powód nie narusza prawomocności wyroku obligującego go regulowania alimentów – nie można bowiem egzekwować obowiązku, który wygasł wcześniej będąc wykonalnym, a zobowiązany musi mieć możliwość pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w tym zakresie. To odnośnie jednego z istotnych zarzutów zgłoszonych w pozwie. W tej sprawie należy jednak tylko podkreślić, że obowiązek alimentacyjny wygasa z mocy prawa w sytuacji upływu oznaczonego czasu oraz wówczas gdy obciążony obowiązkiem nie został uznany za winnego rozkładu pożywania (por. art. 60 § 3 k.r.o.).

W rozpoznawanej sprawie powód wyraźnie żądał zmiany treści ciężącego na nim obowiązku alimentacyjnego poprzez jego uchylenie, a co a tym idzie wskazywał, że doszło do takich okoliczności faktycznych pomiędzy stronami, że nie powinien już być zobowiązany. Dlatego też zastosowanie przez Sąd Rejonowy uregulowania art. 138 k.r.o. było prawidłowe. Ten bowiem przepis musi, przy takim żądaniu, stanowić podstawę prawną rozpoznania sprawy.

To porównanie sytuacji materialnej i rodzinnej stron od czasu ostatniego orzekania o alimentach może mieć znaczenie dla oceny czy doszło do istotnej zmiany stosunków pomiędzy nimi, która mogłaby prowadzić do uchylenia obowiązku alimentacyjnego.

Obecnie pozwana nadal pozostaje w gorszej sytuacji materialnej i rodzinnej od powoda, ma bowiem ograniczoną zdolność do wykonywania pracy, nadal mieszka sama i jest osobą niepełnosprawną z uwagi na problemy ze słuchem i leczy się. Dodatkowo jej sytuacja materialna w chwili orzekania o alimentach wskazywała na niedostatek po jej stronie, gdyż wysokość jej dochodu wynosiła około 500-600 zł, a zasądzone alimenty w kwocie 300 zł miały doprowadzić do wyjścia jej z niedostatku, przy czym trzeba pamiętać, że wówczas pozwany miał dochód w kwocie około 1300 zł z tytułu emerytury i także on musiał się z tego utrzymać. Obecnie status materialny pozwanej polepszył się o tyle, że zwiększyła się jej renta o około 500 zł i dodatkowo pracuje ona na umowę o pracę na czas określony do 31 sierpnia 2015 r. z dochodem około 1200 zł miesięcznie mając do dyspozycji alimenty, ale zwiększyły się jej wydatki, które bez wyżywienia i ubioru oscylują w kwocie około 1500 zł miesięcznie. Sytuacja powoda uległa zmianie na lepsze, gdyż jego świadczenie wzrosło do prawie 3800 zł miesięcznie /k. 46/, jest żonaty, a jego wydatki wspólne z żoną wynoszą łącznie z alimentami, lekami i kredytem około 1900 zł miesięcznie pozostaje mu więc z żoną kwota około 1700 - 1800 zł na wyżywienie i ubiór oraz ewentualne dalsze wydatki. Jednocześnie sytuacja zdrowotna powoda pogorszyła się, gdyż leczy się on onkologicznie, natomiast wysoki dochód otrzymuje z tytułu świadczenia emerytalnego nie ma więc konieczności dodatkowego zarobkowania, tym bardziej, że jego wydatki z alimentami i kredytami, a bez wyżywienia i ubioru wynoszą około połowę dochodu. Doszło więc do zmiany stosunków po obu stronach.

Sąd Rejonowy prawidłowo wskazał, że w obecnej sytuacji, przy ustaleniu, że terminowa umowa o pracę kończy się pozwanej 31 sierpnia 2015 r., jej ograniczonej zdolności do pracy i niepewności na przyszłość byłoby niezgodne z zasadami współżycia społecznego uchylenie alimentów na jej rzecz zasądzonych wyrokiem rozwodowym (art. 5 k.c.). Dodać należy, że w rozpoznawanej sprawie trzeba mieć także na uwadze znaczny wzrost dochodów powoda i samotność pozwanej, a także fakt, że nie wykazywano w procesie możliwości zarobkowych żony powoda, która również powinna dokładać się do wspólnych z nim wydatków. Pozwanej zaś po dokonaniu wydatków stałych na wyżywienie

i ubiór pozostaje kwota około 800 zł, która po uchyleniu alimentów zmniejszyłaby się do 500 zł. Dodatkowo niepewność jej zatrudnienia wpływa ujemnie na zasadność powództwa w świetle zasad współżycia społecznego, albowiem od września 2015 roku powódka będzie mogła utrzymywać się tylko z renty, gdy nie podejmie pracy, a jej koszty utrzymania - bez wyżywienia i ubioru - prawie dwukrotnie przekroczą rentę. Stąd też wynika niedostatek pozwanej. Należy jednak zauważyć, że dalsze zatrudnienie pozwanej po sierpniu 2015 r. będzie musiało łączyć się z ponownym ustaleniem jej możliwości zarobkowych oraz stanu niedostatku – czy taki występuje – po to, aby ustalić czy konieczne jest dalsze regulowanie świadczeń alimentacyjnych. Natomiast na chwilę obecną rozważania Sądu Rejonowego dotyczące niemożliwości uchylenia alimentów z uwagi na zasady współżycia społecznego są prawidłowe i Sąd Okręgowy w pełni je akceptuje zgodnie z powyżej poczynionymi uwagami.

Z powyższych względów zarzuty apelacji są bezpodstawne.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o art. 385 k.p.c. należało apelację jako bezzasadną oddalić.

SSR (del.) Roman Troll SSO Krystyna Wiśniewska-Drobny SSO Lucyna Morys-Magiera

Sygn. akt III Ca 353/15